

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 5 2 7 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

Izpitna pola 2

Četrtek, 27. avgust 2015 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.
Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 4 prazne.

M 1 5 2 7 0 1 1 2 0 3

Navodilo: Pazljivo preberite navodilo in vprašanja v vseh nalogah.
Ne izpuščajte ničesar.

Izpitna pola ima šest krajših besedilnih nalog.
Odgovoriti morate na **vseh šest**, in sicer kratko, jedrnato in natančno.
Za vsako nalogo lahko dobite skupaj največ 10 točk.

1. naloga: Proizvodni dejavniki

Za proizvodnjo so potrebne hkrati različne sestavine, ki jim pravimo proizvodni dejavniki.

1.1. Opredelite pojem proizvodnja.

(1 točka)

1.2. Navedite proizvodne dejavnike po tradicionalni razčlenitvi (po Sayu) in vsakega izmed njih ponazorite z vsaj enim značilnim primerom v proizvodnji pohištva.

Proizvodni dejavnik	Primer proizvodnega dejavnika v proizvodnji pohištva

(3 točke)

1.3. Opredelite pojem delo.

(1 točka)

1.4. Opredelite pojem produktivnost dela.

(1 točka)

- 1.5. Podjetje Pohištvo, d. o. o., je v letu 2011 s 40 zaposlenimi delavci doseglo 9.000.000 EUR celotnega prihodka in 8.750.000 EUR celotnih stroškov. Izračunajte vrednostno produktivnost dela in pojasnite rezultat.

Izračun:

Rezultat:

Pojasnilo:

(2 točki)

- 1.6. Podjetje Pohištvo, d. o. o., ima težave s produktivnostjo dela. Predlagajte vodstvu podjetja vsaj dva ustrezna ukrepa za povečanje produktivnosti dela in ju utemeljite.

(2 točki)

2. naloga: Tržno ravnotežje

Trg je prostor, kjer se srečujejo ponudniki in povpraševalci, zato da prodajo ali kupijo neko količino blaga za ceno, ki ustreza njihovim interesom.

2.1. Navedite dejavnike tržne konkurence.

(2 točki)

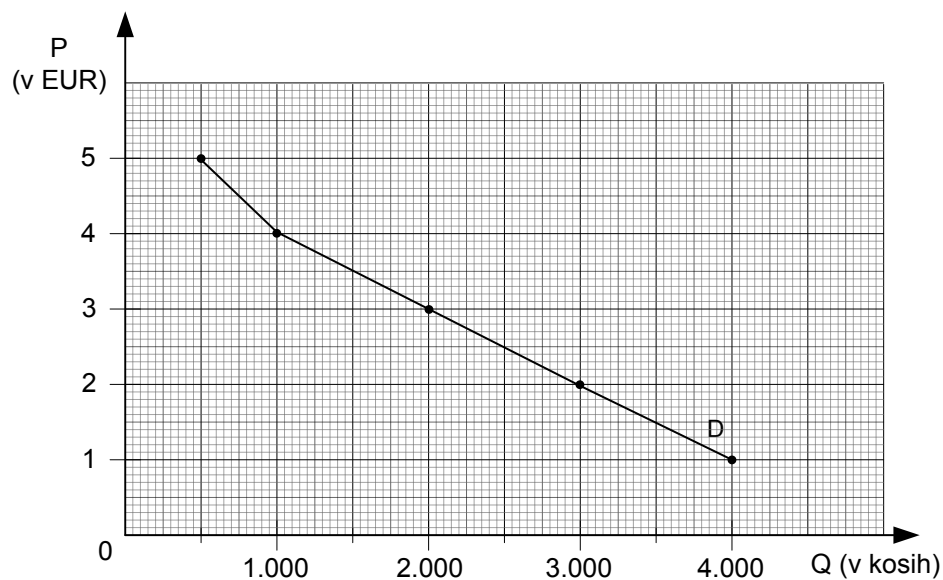
2.2. Opredelite pojem ponudba.

(1 točka)

2.3. Navedite tri dejavnike ponudbe.

(1 točka)

2.4. Graf prikazuje trg blaga A.

– Po podatkih v preglednici narišite krivuljo tržne ponudbe.

Cena (v EUR)	1	2	3	4	5
Ponujena količina (v kosih)	500	1.200	2.000	2.900	3.900

(1)

- Analizirajte grafični prikaz tržnega ravnotežja in odčitajte obseg presežnega povpraševanja oziroma ponudbe pri ceni 2 EUR in ceni 4 EUR.

Pri ceni 2 EUR znaša presežno/-a (*podčrtajte pravilno navedbo*) **povpraševanje/ponudba**

(*dopolnite*) _____ kosov.

Pri ceni 4 EUR znaša presežno/-a (*podčrtajte pravilno navedbo*) **povpraševanje/ponudba**

(*dopolnite*) _____ kosov.

(2)

- V narisani graf s prekinjeno črto vrišite spremembo, ki jo povzroči znižanje cene pomožne surovine za proizvodnjo blaga A.

(1)

(4 točke)

2.5. Uporabite podatke iz preglednice v točki 2.4. in izračunajte koeficient cenovne elastičnosti ponudbe, če se cena blaga A zviša z 2 EUR na 3 EUR.

Obrazec:

Izračun:

(1)

- Podčrtajte oziroma vpišite pravilno navedbo.

Če se cena blaga A zviša za 10 %, se ponujena količina **zviša/zniža** za _____.

(1)

(2 točki)

3. naloga: Dobiček

Podjetja prihodke od prodaje izdelkov na trgu razdelijo med proizvodne dejavnike oziroma med lastnike proizvodnih dejavnikov, ki so sodelovali v proizvodnem procesu.

3.1. Opredelite pojem dobiček.

(1 točka)

3.2. Navedite ekonomske funkcije dobička in eno po izbiri opišite.

(2 točki)

3.3. Marko je lastnik kioska s hitro pripravljeno hrano BURGER M, d. o. o., v katerega je vložil 16.000 EUR kapitala. Dnevno proizvede in proda v povprečju 90 hamburgerjev po 3 EUR za kos in 60 kosov pice po 1,50 EUR za kos. V aprilu, ko je imel kiosk odprt 20 dni, je imel 200 EUR stroškov amortizacije, 3.000 EUR stroškov za plače in 3.600 EUR materialnih stroškov.

- Dopolnite navedene trditve (izračune zaokrožite na eno decimalno mesto).

Prihodek od prodaje podjetja BURGER M, d. o. o., je v aprilu znašal _____ EUR.

Pri tem je imelo podjetje _____ EUR stroškov in _____ EUR dobička.

(2)

- Navedite obrazec za izračun profitne mere in izračunajte donosnost podjetja BURGER M, d. o. o., v aprilu.

Obrazec:

Izračun:

Rezultat:

- Predlagajte vsaj en način, kako bi lahko Marko povečal donosnost poslovanja podjetja BURGER M, d. o. o.

(2)

(1)
(5 točk)

- 3.4. V maju je Marko dobil priložnost za naložbo še v en kiosk s hitro pripravljeno hrano. Potrebuje še 16.000 EUR, ki si jih lahko izposodi pri banki po 5,6-odstotni obrestni meri ali pri podjetniškem skladu, ki mu je pripravljen posoditi enak znesek z obrestmi v višini 840 EUR.

Analizirajte ponudbi in predlagajte Marku tisto, ki je zanj ugodnejša. Predlog utemeljite.

(2 točki)

4. naloga: Denar

Denar je pomembna človekova inovacija, ki je izredno olajšala trgovanje.

4.1. Opredelite pojem denar.

(1 točka)

4.2. Navedite oblike denarja v tržnem gospodarstvu.

(1 točka)

4.3. Navedite funkcije denarja in dve izmed njih pojasnite.

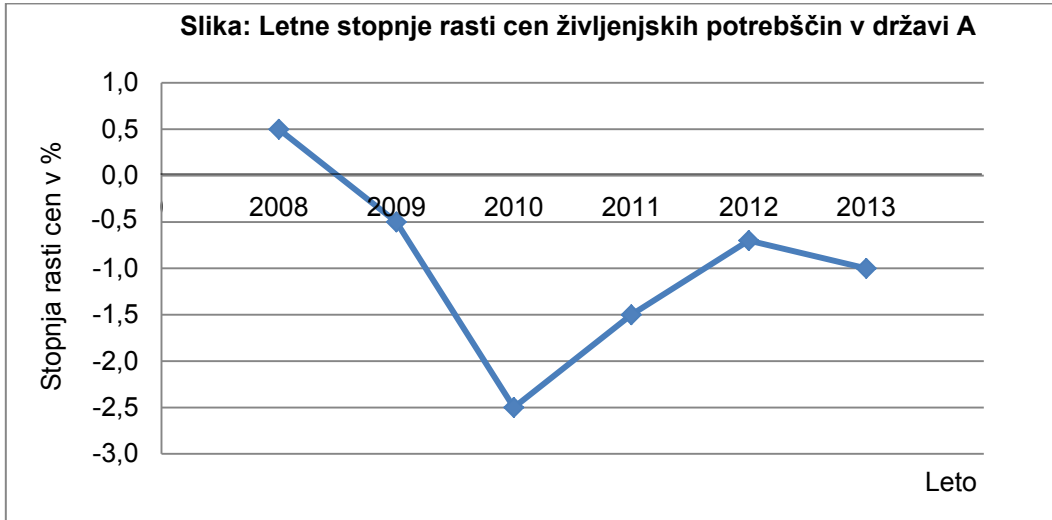
(3 točke)

4.4. Opredelite pojem inflacija.

(1 točka)

4.5. Slika prikazuje podatke o gibanju cen življenjskih potrebščin v državi A v obdobju 2008–2013 v odstotkih. Analizirajte podatke in ugotovite, kako bi nadaljevanje takega gibanja cen vplivalo na proizvajalce in na gospodarstvo.

(2 točki)

4.6. Poznamo dve osnovni vrsti vrednostnih papirjev, delnice in obveznice. Pojasnite razliki med delnico in obveznico glede na vrsto vrednostnega papirja in stopnjo tveganja.

(2 točki)

5. naloga: Bruto domači proizvod

Za primerjanje držav po gospodarski moči in uspešnosti velikokrat uporabimo bruto domači proizvod (BDP).

5.1. Opredelite bruto domači proizvod (BDP).

(1 točka)

5.2. Navedite metode, s katerimi lahko izračunamo BDP, in eno po izbiri pojasnite.

(2 točki)

5.3. Dopolnite navedeni trditvi, tako da podčrtate pravilno navedbo.

- Potencialni BDP neke države je njen **dejanski** / **povprečni** / **največji** možni proizvod.
- Zaradi sive ekonomije je dejanski BDP države **večji** / **enak** / **manjši** od statistično prikazanega BDP.

(2 točki)

5.4. Za Slovenijo so znani ti podatki:

Leto	2010	2011	2012
BDP v tekočih cenah (v mio. EUR)	35.485	36.150	35.319
Število prebivalcev	2.049.261	2.052.496	2.056.262
Inflacija (v %)	1,9	2,0	2,7

(Vir: <http://www.stat.si/letopis/letopisprvastran.aspx>. Pridobljeno: 9. 3. 2014.)

- Upoštevajte podatke v preglednici in izračunajte BDP na prebivalca v letu 2010. Izračun zaokrožite na dve decimalni mesti.

Izračun:

Rezultat:

(1)

- Izračunajte stopnjo rasti nominalnega BDP v letu 2011. Izračun zaokrožite na dve decimalni mesti.

Izračun:

Rezultat:

(1)

- V letu 2012 smo imeli v Sloveniji 2,7-odstotno inflacijo. Izračunajte realni BDP za leto 2012. Izračun zaokrožite na dve decimalni mesti.

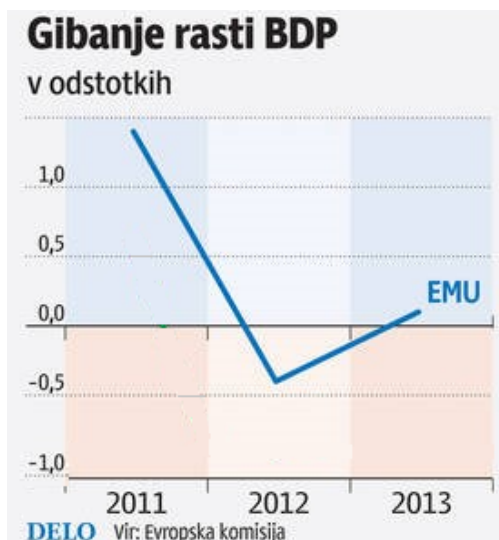
Izračun:

Rezultat:

(1)
(3 točke)

- 5.5. Slika prikazuje gibanje stopnje rasti BDP držav Evropske monetarne unije (EMU) za leto 2011 ter napovedi gibanja za leti 2012 in 2013.

(Vir: prirejeno po Gole, Nejc. Bruselj poslabšal gospodarske napovedi za Slovenijo. Delo, 7. 11. 2012.)

Analizirajte in

- odčitajte stopnjo rasti BDP držav EMU za leto 2012 in pojasnite, kaj je napovedana stopnja rasti BDP pomenila za njihov BDP leta 2012 v primerjavi z letom 2011.

(1)

- odčitajte stopnjo rasti BDP držav EMU za leto 2013 in pojasnite, kaj je napovedana stopnja rasti BDP pomenila za njihov BDP leta 2013 v primerjavi z letom 2012.

(1)
(2 točki)

6. naloga: Vloga države in fiskalna politika

Delovanje države je (bilo) bolj ali manj pomembno na različnih področjih življenja družbe in njenih prebivalcev ter se je v preteklosti spreminjalo, še posebno v gospodarstvu.

6.1. Navedite najpomembnejše cilje vsakega gospodarstva.

(2 točki)

6.2. Opredelite pojem ekonomska politika.

(1 točka)

6.3. Navedite osrednji instituciji zakonodajne in izvršilne oblasti pri nas.

Institucija zakonodajne oblasti: _____

Institucija izvršilne oblasti: _____

(1 točka)

6.4. Fiskalna politika opravlja v vsakem gospodarstvu več funkcij.

– Pojasnite cilj prerazdelitvene funkcije.

(1)

– Pojasnite, kako država opravlja prerazdelitveno funkcijo.

(1)
(2 točki)

- 6.5. Opredelite investicijske odhodke in pojasnite razliko med investicijskim odhodkom in investicijskim transferjem.

(2 točki)

- 6.6. Svetovna finančna in gospodarska kriza je vplivala tudi na spremembe v delovanju države in vodenju ekonomskih politik. Države so se na krizo odzvale z različnimi ukrepi, večinoma z **varčevanjem** in **restriktivno fiskalno politiko**.

Razmislite o ukrepih restriktivne fiskalne politike in predlagajte dva ukrepa, ki ju je ali bi ju Slovenija lahko uporabila pri izvajanju te politike.

(2 točki)

M 1 5 2 7 0 1 1 2 1 7

Prazna stran

Prazna stran

M 1 5 2 7 0 1 1 2 1 9

Prazna stran

Prazna stran